

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

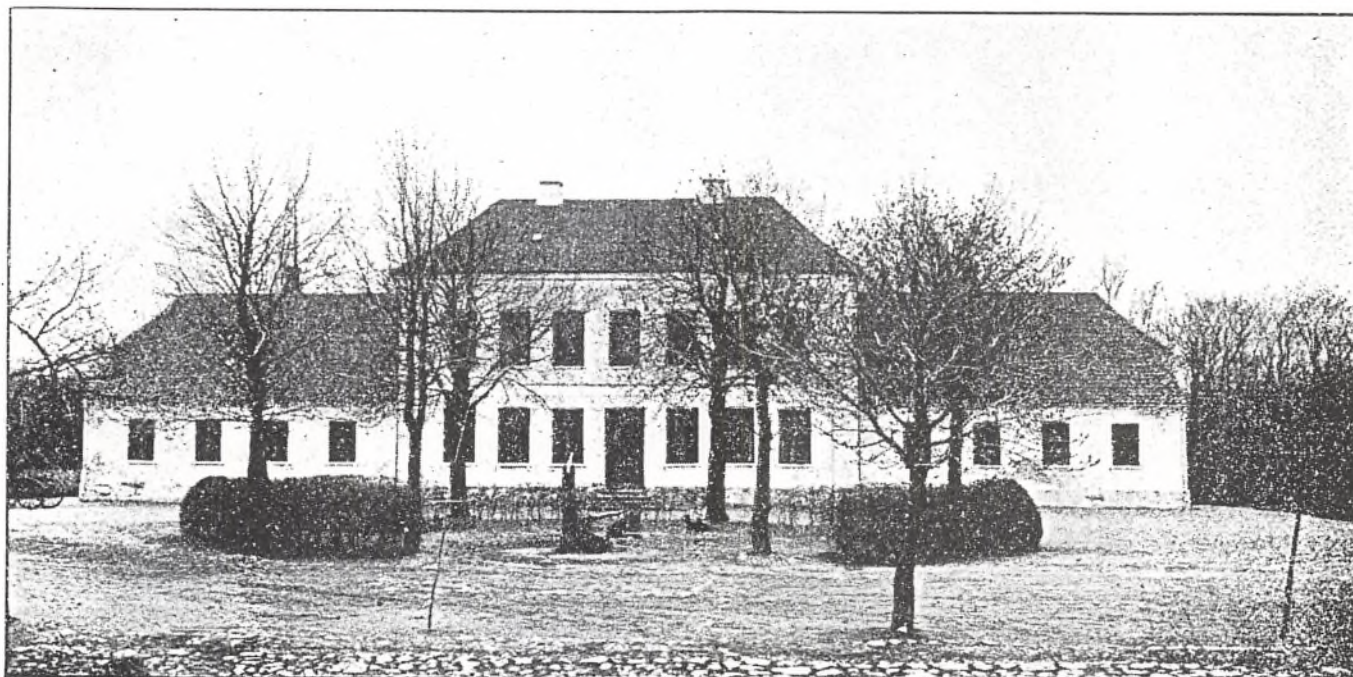
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Jerlevgård	side 6
9 måneder i japansk landbrug	side 8
Regler for slægtsgårdsdiplom	side 9
Kartoffeltyskere og roeplukkere	side 10
Capitels Maal	side 14
Østrupgård	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgaardsforening
April - Maj 1991

Nr. 291 - 49. årgang

*Jerlevgård o. 1930.
Her slutter årsmødeudflugten.
Læs artiklen side 6.*

SLÆGTSGÅRDEN
LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse,
tlf. 53 58 40 16

Kasserer og sekretær:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvangen 9, 2840 Holte,
tlf. 42 80 25 37 (efter 17). Postgiro nr. 808 31 42

Slægtsgaardsarkivet:

»Klostergaarden«, Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 53 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N,
tlf. 35 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinsvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K,
tlf. 33 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinsvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, »Kaaregaard«, Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 64 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, »Lindegård«, Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 75 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, »Solgaard«, Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 42 19 38 37

(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskreds)

(Ovennævnte tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg)

Gårdejer Poul Ancher Hansen, »Stensebygaard«, Stensebyvej 23,
3730 Nexø, tlf. 53 98 84 60

(Formand: Bornholms Amt)

Gårdejer, fhv. borgmester Verner Larsen, »Biltrisminde«, Åbovej 17, Herlufmølle,
4160 Herlufmagte, tlf. 53 75 11 61

Gårdejer Arne Højland, Bakkedraget 3,

4270 Høng, tlf. 53 55 28 41

(Formand: Vestsjællands Amt)

Gårdejer Meta Larsen, »Skovvang«, Præstøvej 107,

4640 Fakse, tlf. 53 82 51 45

(Formand: Sjælland-Syd)

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, »Vestervang«, Marrebæk Tværvvej 5,

Marrebæk, 4873 Væggerløse, tlf. 53 87 73 57

(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, »Mariesminde«, Røjrupvej 41,

5550 Langeskov, tlf. 65 97 23 21

(Formand: Fynskreds)

Gårdejer Elise Jensen, »Højtoftgård«, Gammelby 40,

6100 Haderslev, tlf. 74 56 63 16

(Formand: Haderslev Amt)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,

6230 Rødekro, tlf. 74 66 66 97

(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,

6830 Nr. Nebel, tlf. 75 28 81 14

(Formand: Ribe Amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,

6880 Tarm, tlf. 97 37 30 08

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning

6900 Skjern, tlf. 97 36 20 74

(Formand: Ringkøbing Amt)

Gårdejer Holger Buch Juul, Ribevej 13, Ødsted,

7100 Vejle, tlf. 75 86 50 21

(Formand: Vejle Amt)

Gårdejer Anders Knudsen Pedersen, »Kjærsgård«, Skadholsvej 5,

Gjersbøl, 7732 Snedsted, tlf. 97 93 42 71

Gårdejer Jens Kr. Nielsen, Toftegård, Vrouevej 15, Vroue,

7800 Skive, tlf. 97 54 70 31.

(Formand: Midtjysk kreds)

Gårdejer Henry Slemming, »Ryttergården«, Hammelevvej 23, Hammelev,

8500 Grenå, tlf. 86 32 01 99

(Formand: Århus Amt)

Gårdejer A.C. Winther Hansen, »Trillbakkegård«, Korsbjergvej 3 b, Grydsted,

9240 Nibe, tlf. 98 35 16 03.

(Formand: Himmerlandskreds)

Gårdejer Esben Saksager, »Saksager«, Saksagervej 190,

9760 Vrå, tlf. 98 98 80 16

(Formand: Vendsysselkreds)

Gårdejer Ingrid Houbak, »Gedemaalsgaard«, Sakstrupvej 32, Bjergby,

9800 Hjørring, tlf. 98 97 10 36

Livet er fyldt med paradokser

Vi hører dagligt om overproduktion af fødevarer i den vestlige verden, med deraf følgende initiativer for at nedbringe denne overproduktion.

Samtidig hører vi løbende om sultproblemer i Afrika og andre fjerne egne. Det står nok ikke i vor magt, at ændre disse kendsgerninger, men det er og bliver et paradoks.

Det er svært at overbevise produktive landmænd om visdommen i disse kendsgerninger, men ikke desto mindre er det EF's erklærede politik at nedbringe produktionen af fødevarer.

Et af de EF-initiativer der nu er ved at blive ført ud i livet i Danmark, er forslaget om at omdanne agerjord til skov.

Amterne er i færd med at udarbejde forslag til regionplantilæg omhandlende skovrejsning. Der holdes offentlige møder med kommunerne og med landbrugets organisationer. Jeg tror ikke amternes planlæggere vinder megen gehør for deres tanker, hvor det drejer sig om, at inddrage god landbrugsjord i skovrejsningsplanerne, hvorimod der kan samles nogen interesserede, når det drejer sig om de dårlige landbrugsarealer.

Der er mange forskellige argumenter, der spiller ind for amterne, når man udtager områder med henblik på beplantning.

Hensynet til bynære rekreative områder spiller en stor rolle, og beskyttelsen af drikkevandsreserver er et andet vigtigt element. Set med fremtidens øjne, er det vigtige elementer i et moderne samfund.

Kan vi så forvente, at der i de kommende år vil finde tilplantning sted på store arealer? Nej, jeg tror det ikke.

Uanset hvad der måtte være af offentlige tilskud, bliver det svært for private at skaffe økonomi i en skovplantning. Det må betyde, at en meget stor del af den beplantning der vil finde sted, må ske på offentlige arealer. Vi oplever i dag visse situationer, hvor det offentlige opkøber gårde gennem Skov- og Naturstyrelsen, og ofte til priser som produktive landmænd ikke kan konkurrere med.

Det er aldeles urimeligt, og derfor må vi kræve, at den jord som det offentlige køber ikke må erhverves på urimelige konkurrencevilkår.

Iøvrigt er det vel ikke naturligt, at det offentlige skal være skovejere i stor stil, så derfor vil det være naturligt, at man, hvor det findes hensigtsmæssigt med skovplantning, sælger tilsvarende arealer, evt. som mageskifte. Det vil sikre muligheder for skove, hvor almenheden måtte have en interesse i det, og samtidig gøre det udgiftsneutralt over for statens økonomi.

Kort og godt må vi sikre, at den udvidelse der skal ske af de danske skovarealer, må ske på privatøkonomiske vilkår, og sikre at man ikke ad den vej skaffer alibi for store statslige opkøb.

Der er en gammel tradition i Danmark for, at produktionsjord er på private hænder, og sådan må det fortsat være.

Carl Martin Christensen

DANSK SLÆGTSGÅRDSFORENING

Generationsskifte med slægtsundersøgelse

Konsulent Anders Frederiksen
Søndertoften 17, 9500 Hobro

Tlf. 98 51 10 25

Nr. 292 udkommer omkring 20. juni. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 20. maj.

Ejnertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 53 54 52 65

25 års jubilæum 75 år

Samtidig med at Slægtsgårdsforeningen i år markerer sit 50 års jubilæum, kan foreningen også fejre Inger M. Hansens 25 års jubilæum.

Ved hovedbestyrelsesmødet den 27. oktober 1965 gav formanden - Chr. R. Christensen - udtryk for ønsket om en kontordame til kontor og regnskabsarbejdet.

Forretningsudvalget blev bemyndiget til at finde en løsning, der kunne aflaste konsulent Hans Balle.

Hovedbestyrelsen holdt atter møde den 24. februar 1966, og formanden omtalte, at hans datter havde tilbudt at rette henvendelse til sognefogederne, vedrørende oplysninger om slægtsgårdene i deres sogne.

Det vedtoges med tak. Og man ville begynde distriktsvis.

I formandsberetningen, som Chr. R. Christensen aflagde på årsmødet den 18. maj 1966, omtales henvendelserne til sognefogederne. Formanden glædede sig over den velvillige modtagelse.

Den 3. november var der hovedbestyrelsesmøde og Inger M. Hansen blev ansat som kasserer.

Der er altså tale om to jubilæer, nemlig ansættelsen som sekretær fra den 24. februar 1966 og ansættelsen som kasserer fra den 3. november 1966.

På hovedbestyrelsesmødet den 26. februar 1991 markeredes jubilæet i al korthed, og ellers er det hensigten at fejre Inger M. Hansens jubilæer på en dag mellem de to datoer, og det bliver den 25. maj.

Inger M. Hansen er Dansk Slægtsgårdsforenings »husbestyrerinde«.

Uden Ingers faste hånd om alle daglige opgaver, ville meget være fortvivlende anderledes. Foreningen er hende megen tak skyldig for det arbejde, der udføres for foreningen, ligesom foreningen siger tak til hele familien på Bjerggårdsvænget. Uden slægtens sammenhold om sekretær- og kassererposten, ville det ikke være muligt at lægge så stort et arbejde i foreningens vel. Tillykke med jubilæet.

Tirsdag den 2. april fyldte gårdejer Aage Tolstrup, Stangegaard, Klemensker på Bornholm 75 år.

Aage Tolstrup var Bornholmskredsens formand fra 1984-1990.

Efter uddannelsen til landmand med ophold på Dalum Landbrugsskole, blev han først bestyrer på Frigaard i Vestermarie og senere på Blemmegård i Nylars. Deretter overtog han fødegården, som han driver med stor dygtighed.

I en årrække sad Tolstrup i Andelsbankens bestyrelse.

På Stangegaard har man indrettet sig med bondegårdsferie, som Aage Tolstrup hjælper hustruen Ulla med.

Den meget flotte og særprægede have med store stensætninger, er blevet beundret af mange i tidens løb, kræver også sin vedligeholdelse.

Det er et stort arbejde, som Aage Tolstrup i såvel gården som Aage Tolstrup lægger i såvel gården som i Slægtsgårdsforeningen.

Foreningen ønsker tillykke med de 75 år.

P. A. H.

Sangbog

Hovedbestyrelsen har drøftet en eventuel udgivelse af en Slægtsgårdsforeningssangbog.

Landsformanden ønsker, at en sådan sangbog skal indeholde sange med lokalt tilsnit. Altså sange, som kredse bruger lokalt, eller som kunne være værd at bevare og benytte i en eventuel sangbog.

Derfor opfordres alle til at sende egnsange af enhver art og skikkelse til:

Carl Martin Christensen, Kaaregaard, Badstrupvej 39, Badstrup, 5485 Skamby.

Program for årsmødet

Lørdag den 25. maj

- Kl. 13.30 Årsmødet åbnes i Vingstedcentret.
 Kl. 15.00 Kaffe.
 Kl. 15.30 Jubilæumstale – formanden for Landbohistorisk Selskab, universitetslektor mag. art. Claus Bjørn.
 Pause.
 Kl. 17.30 Velkomstdrink i Vingstedcentret – arrangørerne har lovet en festlig overraskelse, foruden drinken.
 Kl. 18.00 Festmiddag med underholdning og dans.
 Festtaler – amtsborgmester Erling Tidemand.
 Kl. 24.00 Dagen slut.

Dagsorden for mødet lørdag eftermiddag:

1. Sang og velkomst.
2. Valg af dirigent og protokolfører.
3. Formanden aflægger beretning.
4. Formanden for Slægtsgårdsarkivet, Vagn Mathiasen, aflægger beretning.
5. Formanden for bladudvalget, Peder Møller Frifelt, aflægger beretning.
6. Meddelelser vedr. Jens og Anna Jensens fond.
7. Beretningerne drøftes.
8. Fremlæggelse af regnskab og budget.
9. Valg.
10. Valg af revisorer.
11. Mødested for årsmødet 1992 og 1993.
12. Eventuelt.

Søndag den 26. maj

- Kl. 8.15 Busserne starter fra Vingstedcentret.
 Kl. 9.00 Morgenandagt i Nørup kirke.
 Kl. 10.00 Afgang fra Nørup kirke.
 Turbeskrivelse side .
 Kl. 13.00 Frokost i Vingstedcentret.
 Kl. 14.30 Kører vi til Jerlevgård, hvor vi besøger Martha og Jørgen Skovdal Larsen.
 Kl. ca. 16.30 slutter mødet på Jerlevgård – med en øl i haven.

Priser

Der skal på forhånd betales for deltagelse:

Eftermiddagskaffe i Vingstedcentret kr. 22,50.

Festmiddag i Vingstedcentret (middag med tre retter incl. velkomstdrink, et glas skænket hvidvin og kaffe) kr. 200,00 + andel i fællesudgifter (musik, tryksager, porto m.m.) kr. 35,00, ialt kr. 235,00.

Frokost i Vingstedcentret, incl. kaffe kr. 95,00 + andel i fællesudgifter (entreer, tryksager, porto m.m.) kr. 35,00, ialt kr. 130,00.

Hotellophold

Foreningen har reserveret værelser i Vingstedcentret.

Pris for dobbelt værelse kr. 480,00 for 2 personer incl. morgenmad.

Pris for enkelt værelse kr. 330,00 incl. morgenmad.

Betaling opkræves sammen med de øvrige mødeudgifter.

Eventuelle afbud bedes meddelt sekretæren hurtigst muligt for at regning for ubenyttet værelse kan udgås.

Ekstra nætter på hotellet kr. 255,00 pr. person i dobbeltværelse, incl. morgenmad.

Der er campingplads knyttet til Vingstedcentret. Ophold koster kr. 30,00 pr. døgn. Der er hytter til kr. 290,00 for en stor og kr. 250,00 for en mindre, pr. døgn.

Buskørsel

Der vil blive arrangeret buskørsel til turen om søndagen indtil frokost og det anbefales at tage med bussen, da lokale folk vil fortælle om, hvad der passerer.

Det vil koste kr. 45,00 pr. person.

Efter frokost køres i egne biler til Jerlevgård.

Hvis der er tilslutning til det vil vi arrangere buskørsel fra Nordjylland og Sjælland med afgang lørdag morgen.

Bus fra Sjælland fredag den 24. maj bl. a. med besøg på Koldinghus og med ekstra overnatning i Vingstedcentret. Pris kr. 400,00 pr. person incl. færge. Omtalt side 5.

Alle der ønsker at køre med bus bedes anføre, hvorfra de vil med. Så laver vi en køreplan, der passer bedst muligt til ønskerne.

Nøjagtigt mødested og tidspunkt meddeles senere.

Tilmelding til busser på tilmeldingsblanketten.

Betaling opkræves sammen med de øvrige udgifter.

Busserne kører kun hvis deltagelsen er så stor, at priserne kan holdes på et rimeligt niveau, og priserne fastsættes i forhold til deltagerantallet.

Tilmelding til årsmødet sker med skemaet side 15.

Årsmødeudflugten

– præsentation af turen ved Holger B. Juul

Rundturen starter søndag morgen kl. 08.15. Vi håber så mange som muligt vil melde sig til buskørsel, dels indskrænker det bilkortegen dels vil man have større udbytte af turen, da der er lokalkendte folk i hver bus, til at fortælle om det vi ser.

Vi kører fra Vingsted over Bredsten og Balle – drejer ad Sødovervejen gennem en afvekslende natur langs med Engelholm sø til Nørup Kirke, hvor vi samles i kirken kl. 9.00. Provst Carsten Johansen vil fortælle om kirkens historie og holde andagt.

Kl. 10.00 kører vi igen, og fortsætter forbi Engelholm Højskole til Ny Nørup. Ad landevejen mod vest og drejer ind forbi Gødding Mølle, gennem Gødding skov mod Åst. Vi kører nu mod Billund og passerer det nye Museumscenter med fly-, bil og Falckmuseum, derefter kommer vi forbi lufthavnen og Legoland.

Ad Koldingvej – ud af Billund – passerer vi Legofabriksanlægget.

Senere ser vi Randbølhede med Staldbakkerne. Vi kører gennem Frederikshåb og krydser Hærvejen. Kommer gennem Bindeballe og forbi Bindeballe Købmandsgård. Følger Spjarupvej gennem et meget særpræget landskab og fortsætter efter Refsgårde til Vorkvej og drejer ad Tørskindvej til Tørskind Naturpark, og her står vi ud af busserne for at betragte de særprægede landskabsskulpturer.

Naturparken bliver indviet 1. juli under overværelse af Dronning Margrethe.

Bag den kunstneriske udformning af parken står to kunstprofessorer – den schweizisk-franske Jean Clareboudt og egtvedborgeren Robert Jacobsen.

Hele naturparken med skulpturerne er etableret ved privat kapital.

Men husk – at nyde den enestående udsigt over Ådalen.

Turen fortsætter tilbage til Vorkvej, kommer forbi Fredericia Vandværk gennem Vork og Ødsted og skal være i Vingsted til frokostbordet, der venter os kl. 13.00.

Efter frokosten er der bedriftsbesøg på Jerlevgård, hvor familierne Skovdal Larsen velvilligt åbner dørene for Slægtsgårdsforeningens medlemmer.

Herregårdskirken Nørup er et af de smukkeste eksempler på den gennemførte »enevoldsbarokisering« af kirkerummet, hvorved handels- og godsmatodoren Gerhard de Lichtenberg fik opfyldt sit forlangende om et samlet, ensartet pompøst og »fornemt« interiør. Den ejendommelige danske skik at ophænge skibsmodeller under kirkens hvælv eller loft kan næppe her siges at være udslag af dybtstikkende lokale søfartstraditioner. Nørups kirkeskib, en model af orlogsskibet »Christian VI«, stammer fra 1741, mens ellers langt de fleste kirkeskibe rundt om i landet er af nyere dato.

Fredagsturen

Tilbud om en dag mere ved årsmødet

I forbindelse med årsmøderne i Hirtshals og på Bornholm, var der stor interesse for en dag mere. Derfor tilbydes en tur til Vingsted for årsmødedeltagerne øst for Storebælt.

Pris: kr. 400,00 foruden overnatningen på Vingstedcentret.

I prisen er medregnet bus, færger, entré, frokost, aftensmad og morgenmad.

Tilmelding på kuponen side 15.

I tvivlstilfælde kontakt sekretæren Inger M. Hansen, telefon 42 80 25 37.

Program for turen fredag den 24. maj:

06.00 turen udgår fra Slagelse.

07.30 opsamling ved Bornholmsfærgen i København.

Turen fortsætter mod Sydsjælland, Falster og Lolland.

10.45 afgang fra Tårs.

Bussen vil samle deltagere op undervejs, alt efter de aftaler som bliver indgået med sekretæren.

11.30 ankommer vi til Langeland og fortsætter over Siø og Tåsinge til Fyn. Her vil vi spise en beskeden frokost.

14.30 besøg på Østrupgård. Godsejer, arkitekt Jan Hansen tager imod og fortæller. (Se side 16)

Østrupgård er Danmarks mest interessante middelalderlige herregård.

17.00 besøg på Kærsgård. Hofjægermester, godsejer H. Hage åbner sin meget fine vognsamling for os, og viser rundt på godset. (Omtalt i nr. 285, side 16)

19.00 ankomst til Vingstedcentret. Indkvartering og middag.

Aftentur til Jelling.

Lørdag den 25. maj:

Efter morgenmad kører vi til Koldinghus. Det store slot er blevet færdigrestaureret, og fremtræder nu i sit ydre, som da Frederik den fjerde festede der.

Slottet rummer et stort og seværdigt museum, ligesom de nyrestaurerede fløje er værd at kikke på.

På vejen tilbage til Vingsted vil vi se på Starup kirke med billedkvadrene og vi passerer gården Egeland.

Vi vil være tilbage på Vingstedcentret i god tid før årsmødet begynder.

Hjemturen søndag den 26. maj forløber transit fra Jerlevgård til Spodsbjerg, hvor vi skal nå færgeafgangen kl. 18.45. Men så kan vi også nå København før færgen til Bornholm afgår.

OGN

NB.

Når man er draget til årsmøde med denne fortrop, er turen med bus om søndagen uden beregning.

Jerlevgård

Proprietær Jørgen Skovdal Larsen fortæller om sognet, gården og familiens historie

I forbindelse med Dansk Slægtsgårdsforenings årsmøde og 50-års jubilæumsfest, som afholdes i Vejle Amt, har vi fået opfordringen til at være værter ved et gårdbesøg, som vi med glæde tager imod.

Jerlev sogn, som er en del af Egtved kommune, er beliggende i Jerlev herred. Navnet Jerlev er gammelt - fra 1100-tallet. Endelsen -lev betyder arv eller levning, og er en almindelig dansk landsbyendelse. Forstavelen kan have noget at gøre med en jarl, en person, der har fået jord af kongen.

Jarlez hæred er kendt fra 1231, måske var der et jarldømme syd for Vejle Å, mens kongen boede nord for åen i Jellinge.

Herredet har oprindeligt været meget stort og hørte under Koldinghus Len og senere Amt. Til herredet hørte det senere udskilte Holmans Herred (en del af Trekantområdet) samt Stavs Herred (Grene og Grindsted sogne) og endelig Anst Herred vest for Kolding. Jerlev Herred var grænseherred til Hertugdømmerne.

Omkring 1790 blev herredet beskåret til de nuværende 4 sogne: Egtved, Højen, Ødsted og Jerlev.

Jerlev sogn er et jævnt bølget moræneplateau. Sognets højeste punkt er 91 m og ligger i øst over mod den fremtrædende israndslinie ved Højen, hvor bl. a. Højen teletårn står. Nordligst i sognet ligger Vejle Ådalen.

Jerlevgård har tidligere ligget inde i byen, hvor sportspladsen nu er. Det var udskiftnings- og udflytningsbølgen fra 1780'erne, der fik gården ud på jordene ved sognets østgrænse til Højen.

Traditionen vil vide, at præsten i Højen-Jerlev, havde økonomisk sans. Han lånte penge ud til sognets bønder, og når de ikke kunne betale, tog han et stykke jord. På den måde fik præsten samlet en del jorder og flyttede gården ud.

På den tid havde Jerlevgård et tilliggende på henved 500 tdr. land.

Af senere ejere kan nævnes Jonas Casimir Ingversen, kendt studehandler, som i 1837 købte herregården Hegnet i Salling, hvorefter han solgte Jerlevgård til Christian Frederik Julius Risom. Han var født i 1813 og gift med Andrea Stillmann. I 1842 solgte Risom Jerlevgård og flyttede til sin ny erhvervede gård - Skærvad på Djursland. Han døde 16. november 1848 - 35 år gammel, og da ejede han Skårupgård mellem Randers og Århus. Den nye ejer på Jerlevgård hed Andreas Koch, han kom fra Jels og var gift med Christine Fries fra Åbenrå.

I 1860 solgte Andreas Koch Jerlevgård med 220 ha ager, eng og skov til H. Lützen fra Altona.

I 1867 købte Jesper P. Berg gården, som han beholdt indtil

1881, da han solgte 221 ha til forpagteren på Kokkedal i Hanherred - Søren Eskildsen. Han blev senere amtsrådsmedlem, og beholdt Jerlevgård til 1913. Den var nu reduceret til 197 ha.

I de følgende år fulgte nogle hurtige handler. Det fortælles, at en tabte gården i kortspil, og en anden lod nøglen sidde i døren og rejste derfra. Men fælles for disse ejere - E. H. K. Tingleff, Aage Boye, S. M. Salling, Ravn, Albertsen, A. P. Eriksen, V. Holse og sagfører Schmidt - var, at de solgte jord fra.

I J. C. B. la Cours værk - Danske Gårde, der udkom i dette århundredes begyndelse oplyses at Jerlevgård - matr. nr. 2, der ejes af amtsrådsmedlem Søren Eriksen, har 16 tdr. 6 skpr. 1 fdkr. 2½ alb. hartkorn. Det samlede areal udgør 409½ tdr. land, hvoraf 369 er ager, 20 eng, 14 skov, have, park og gårdsplads 6½ tdr. land.

Gården havde en besætning på 80 køer, 30 stk. ungvæg og kalve, 2 tyre, 16 heste, 2 plage og føl samt 11 får og lam. Fra gården solgtes årligt 60 fedesvin.

Kvægbesætningen vedligeholdes ved eget tillæg og er af rød dansk race. Mælkemængden var sidste år 5500 pund pr. ko.

Folkeholdet udgjordes af 1 fodermester, 1 forkarl, 1 staldkarl, 5 karle, 1 mælkekusk, 1 husjomfru, 1 pige, 2 daglejere og om sommeren 5 mand ekstra. Haven blev passet af mælkekusken.

Min morfar Thelle H. Thellesen erhvervede gården i 1927, han solgte 33 ha fra, hvorefter gården fik sit nuværende tilliggende 143 ha - 260 tdr. land.

Thelle H. Thellesen ejede Pilegården ved Bramdrupdam og Sdr. Omme Teglværk. Han mageskiftede teglværket med sagfører Schmidt i Århus, og kom på den måde i besiddelse af Jerlevgård.

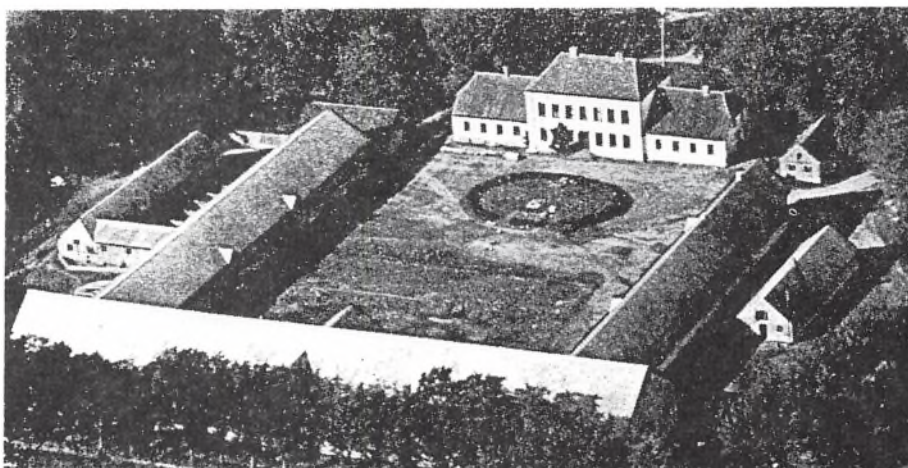
Overtagelsen var 1. marts 1927.

På dette tidspunkt var gården i dårlig stand. Der var ikke foretaget nogen pløjning og mødingen fyldte hele gårdspladsen. Da min mormor kom for at se gården, gik hun en tur gennem huset. Hun kom ud og sagde, at de godt kunne køre igen, da der ikke var et sted at bo.

Men de blev boende og i 1947 overtog mine forældre Laura og Johs. Skovdal Larsen gården.

Herefter skete der en del forandringer. Ældre og ikke brugbare bygninger blev revet ned og andre blev bygget.

Min far var også politisk engageret. Han var den sidste sognerådsformand i Jerlev kommune, og han var med i den nye Egtved kommunalbestyrelse. Det blev til 30 år i kommunalpolitik foruden medlemskab af Vejle Amtsråd i årene 1974-1981.

Jerlevgård omkring århundredskiftet

Jerlevgård o. 1980

Hovedbygningen bestod af en lang enetages, hvidkalket længe med halvt afvalmede gavle. Over de midterste 7 fag rejstes senere et toetagers hus.

Vestfløjen, der rummede karleværelserne blev revet ned i 1982 og en ny blev opført, og indrettet til bolig. Samtidig blev hele bygningen skalmuret med røde teglsten.

Avlsbygningerne brændte i 1921 og igen i 1951. I 1973 blev den nuværende kostald bygget. Det var efter egne tegninger, og arbejdet blev for det meste udført af gårdens eget mandskab.

I 1977 indgik jeg sammen med mine forældre i et interessantselskab, hvor jeg købte halvdelen af gården. Dette samarbejde fortsatte frem til 1986, da jeg overtog den sidste halvdel.

I de 8-9 år fungerede vort samarbejde godt og uden problemer. Det kan lade sig gøre, når begge parter er positive.

Til driften i dag, er der ansat tre medarbejdere.

For tiden er der en SDM malkekvægsbesætning på 120 køer samt opdræt. Vi har en stor grovfoderproduktion med græs, roer og majs. En del korn bliver brugt i besætningen, resten solgt. Til gården er et vandingsanlæg for at sikre stabil vækst.

Jeg er født 2. juledag 1949, startede skolegangen i Jerlev, hvor vi brugte tavle og griffel. Fik realeksamen fra Vejle. Aftjente min værnepligt i 2 år, kom på landbrugsskole i Hammerum og har været 1 år i USA. Ind imellem har jeg tjent på forskellige gårde.

I 1979 blev jeg gift med Martha Mosegaard, der var sygeplejerske på Vejle sygehus. Idag er hun hjemmesygeplejerske i Egtved Kommune.

Vi boede først i et hus, der hørte til gården, men i 1982 flyttede vi ind i den lejlighed, der var blevet indrettet i hovedbygningens nyopførte sidefløj.

I 1986 fik vi Anders, der nu er fjerde generation på gården. Om han vil fortsætte, bliver hans egen afgørelse, ligesom det også var min.

For øjeblikket ser det jo noget broget ud, men jeg tror, at det meste af vor landbrugsjord stadig skal dyrkes, dog af færre landmænd.

I mit daglige virke som landmand, går tankerne ofte tilbage til dem, der var før. Ligesom jeg tænker på dem, der kommer efter. Derfor vil jeg slutte med et vers skrevet af K. L. Aastrup:

Af henfarne slægter jeg arved den vang,
hvis muld jeg for udsæd nu pløjer.
Her rydded de marken for stene engang
og dyrked den siden med suk eller sang.
Nu, Herre for dig jeg mig bøjer
den mark, som blev min
var altid dog din.
Min tanke til dig jeg ophøjer.

Historie- og naturpark

I 1990 udgav Kulturelt Samvirke i Egtved kommune bogen »På sognetur i Egtved Kommune«

Det er en let læselig og alligevel interessant bog om den egn, som Slægtsgårdsforeningen vil præsentere for sine medlemmer ved jubilæumsårs mødet i Vingstedcenteret.

Årsmødet afvikles netop i Egtved kommune, og udflugten vil vise os store dele af kommunen.

Bogen indledes med et afsnit om overfladegeologien i Egtved kommune. Kommunens 8 sogne er meget forskellige, for hovedstilsandslinien fra sidste istid gik gennem den nuværende kom-

mune, og danner et skarpt skel i landskabet.

Ligeledes dannede istiden den smukke Vejle ådal, som naturparken med så meget historie.

Sogn for sogn beskrives kommunen.

Vi læser om det vi ser i landsbyerne og det der skal ledes efter. Bogen rummer mange fine og interessante illustrationer, som også kan give et godt indtryk af egnens mangfoldighed.

»På sognetur i Egtved kommune« er en udmærket appetitvækker for dem, der gerne vil vide noget om årsmødeegnen 1991.

OGN

9 måneder på japansk landbrug

Bent Gad Thysen fra Åved ved Skærbæk var i 1988 i Japan, på et uddannelsesophold hos en japansk landbofamilie. Opholdet blev formidlet af Landøkonomisk Rejsebureau, og Bent Gad Thysen opnåede et af rejselegaterne på 10.000 kr. fra Jens og Anna Jensens Fond.

Når det blev Japan og ikke USA eller Australien, var det fordi Bent Gad Thysen ønskede at opleve en anden kultur, og så havde han i Landsbladet læst en artikel om en, der havde været i Japan, og det gjorde udslaget.

Tre unge danske landmænd fulgtes ad, men de to andre boede omtrent 700 km fra den gård, som Bent skulle arbejde på.

Den landbofamilie, som Bent Gad Thysen skulle bo og arbejde hos, bestod af fire generationer. Landmanden og hans kone, deres børn, hendes forældre og oldmoderen.

Landmanden havde arbejdet to år i USA og talte engelsk, den øvrige familie talte japansk, så det blev med tegn og fakker, men i Japan er også armbevægelserne anderledes.

Gården havde et areal på 12 ha. Det er meget efter japanske forhold, og jorden var delt på 33 marker. Her blev dyrket græs og majs samt ris til eget forbrug.

På gården var der 65 køer, importeret holstensk malkekvæg. Køerne fik ikke ret meget grovfoder, og høet blev købt i USA. Rishalmen blev brugt til både foder og strøelse.

Selvom Japan står for os, som et højteknologisk samfund, så er teknologien ikke nået til landbruget.

Bent fortæller, at på en nabogård, hvor der både var firehjuls-trukket traktor og tipvogn, blev græsset kørt ind i stalden og læsset af med håndkraft.

Det var heller ikke muligt at køre på fodergangen, for her stod ungkvæget bundet, så der var et ælte af foder og møg.

På den gård, hvor Bent arbejdede, var der ingen adskillelse mellem fodergang og båsenes bund, så megen tid gik med at feje, så foderet ikke gled ned under køerne.

Den japanske landmand gjorde meget ud af hygiejnen i forbindelse med malkningen. Yverne blev vasket med varmt vand, 200 liter pr. malkning. Sammen med en kinesisk udvekslingsmedarbejder fik de ikke lov til at malke lige med det samme. Efter tre uger fandt landmanden ud af, at Bent kunne malke, og når konen kunne kontrollere yvernes renhed, kunne landmanden tage to måneder på ferie i USA, og lade Bent passe gården.

Ydelsen var 9.000 kg mælk med 3,7% fedt.

Foruden staldtjenesten bestod arbejdet i at køre møg ud på markerne og inselere græs. Men der blev også tid til mere traditionelt markarbejde, bl. a. såning af kunstgødning med håndkraft.

Arbejdsdagen var fra kl. 5.30 til 21.00. Sommertemperaturen var 32°C, om natten dog kun 28°C. Men det værste var dog – tilføjer Bent – luftfugtigheden, den lå på 97.

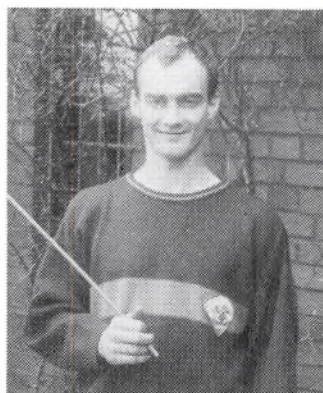
Japanerne har et hårdt forhold til deres dyr. De står på stald hele året. Båsene er brede nok, men de står tøjret med et stramt reb eller kæde, som gnaver sår i nakken. På andre gårde var køerne bundet med en ring i næsen.

Miljø er et ukendt begreb i japansk landbrug. Møg kørt ud på marken, havde man tid, blev det spredt, ellers fik det lov til at ligge, og når der kom en kraftig byge på 200 mm, så var det nogle gange skyllet helt væk.

Bent fortæller også, at når gyllevognen skulle renses, kørte man den ud i en sø, pumpede vand fra søen ind i beholderen og blæste det ud over søen igen.

I Japan er det ikke muligt at købe en gård, enten skal man arve den eller gifte sig til den. Bent's landmand havde giftet sig til gården, men hans broder havde overtaget hjemmet.

I den første tid i Japan tabte Bent sig 4 kg, for han skulle først lære at spise med pinde.

Bent Gad Thysen - 25 år.

Efter endt skolegang arbejdede han i landbruget og har været på Riber Kørgård landbrugs-skole 2 gange. I månederne før turen til Japan var han driftaf-løser. Siden sin hjemvenden fra det japanske, har han bestyret sit hjem for moderen - Vera Thysen.

Bent er 8. generation, som driver gården i Åved.

Til gården hører 80 ha, der er 42 køer, 15 søer og 100 fedesvin.

Vi fik ris og megen fisk – fortæller Bent. Fisken blev tilberedt over et åbent gasblus og det er vanskeligt at skille benene fra den halvrå fisk med spisepindene.

Med tiden lærte Bent at tage bestik af situationen, og tilføjer – jeg nåede at komme mig.

Hjemmet var meget traditionelt japansk. Men midt i det store køkken var dog en microbølgeovn. Morgenmad og frokost blev indtaget ved et almindeligt bord, mens det store hovedmåltid blev indtaget i traditionelle stillinger – mændene i skrædderstilling og kvinderne knælende. Bent kunne glæde sig over, at han havde stor smidighed, da han er en dygtig gymnast, så den japanske familie kunne lade sig imponere over, at han straks kunne sidde i den ubekvemme stilling i flere timer.

Landmanden og hans kone med børn og oldmoderen boede i stuehuset. Konens forældre var flyttet ind på loftet over kostalden, hvor de havde fået indrettet en lille lejlighed, og ved siden af denne aftægtsbolig boede Bent og hans kinesiske makker.

Det gjorde stort indtryk på Bent, at se de gamle japanere var så forslidte. Oldmoderen støttede sig til en klapvogn for ikke at krumme helt sammen, og det var et almindeligt syn i byerne, at de gamle koner havde en barnevogn eller lignende at støtte sig til.

Der var næsten ingen gamle mænd i Japan, de var døde i krige som japanerne førte, og derfor har kvinderne slidt sig op hjemme.

Kvinderne bliver ikke regnet for meget i Japan. 40% af ægteskaberne indgås efter forældrenes aftale.

I maj måned flagrer de familier, som i årets løb har fået en søn, som den førstefødte. De, der har fået en datter – som første fødte – forholder sig i ro.

Flagene er formede som en fisk, og hænger på lange bambusstokke.

I de første uger var det med meget lidt begejstring Bent blev i Japan. Selvom der kun var 100 km til Tokyo, så han ikke en hvid mand i 4 måneder med undtagelse af en tysker. Arbejdet var ensformigt og strengt. Det hjalp, da der kom en kinesisk medhjælper, og efterhånden gik det bedre.

Op nu, da Bent er hjemme, har det været oplevelsen.

Bent vil gerne opfordre andre til at tage til Japan for at opleve et anderledes landbrug i en anderledes kultur.

Bent fortæller, at han havde 1 uges ferie om sommeren og efter han havde sagt farvel til gården, tog han med de to andre danskere Japan rundt i 12 dage.

Da Slægtsgårdsforeningen for Haderslev amt havde generalforsamling, kom Bent Gad Thysen og fortalte om sin tur og viste lysbilleder, der understregede det interessante i opholdet.

Skulle der være interesse for at høre om en dansker i japansk landbrug, så kan Bent Gad Thysen træffes på tlf. 74 75 71 95.

OGN

Regler for Slægtsgårdsdiplom

På Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelsesmøde i København 26. februar 1991 blev vedtaget følgende regler for udstedelse af slægtsgårdsdiplomer:

En forudsætning for at der kan udfærdiges slægtsgårdsdiplom er:

- at gårdens ejere er medlemmer af Dansk Slægtsgårdsforening
- at gården har været i slægtens besiddelse i mindst 3 generationer eller i 100 år

Slægtsgårdsdiplom udstedes efter følgende regler:

- der opføres kun besiddere af gården, som enten er direkte forfædre/formødre til den nuværende ejer eller som har forfædre/formødre tilfælles med den nuværende ejer (som f. eks. ved et ejerskifte til en brodersøn eller lignende)
- alle slægtsforhold på diplommet skal kunne bevises
- plejebørn/adoptivbørn, der er opvokset på gården, kan godkendes som slægtsarvinger, hvis deres status kan bevises
- enker og enkemænd, som har giftet sig ind på gården, har ingen slægtsmæssig forbindelse til den foregående slægt, og kan derfor ikke føre den foregående slægt videre
- hvis en slægt i nogle generationer har været væk fra gården og på et tidspunkt kommer tilbage, kan både de tidligere og de senere generationer opføres på diplommet, men den mellemliggende »fremmede« opføres ikke.

Slægtsgårdsarkivets priser

Folketællingsundersøgelse	kr. 60
Slægtsgårdsdiplom	kr. 150
Undersøgelse til diplom - efter aftale . . . vejl.	kr. 400
Gårdhistorisk undersøgelse - efter aftale . . .	kr. 6000

Kattegat rundt

Kulturhistorisk rejse med Jens P. Petersen

15. - 18. september 1991.

Pris kr. 2420,00. Helpension, ophold og entré.

Tilmelding senest 1. august til Kærne Rejser 53 61 00 23.

Bus udgår fra Slagelse, kører gennem Sorø, Ringsted, Roskilde og Helsingør til Hotel Scandic i Gøteborg. (Frokost ved Varberg). Aftentur til Bohusfæstningen.

Anden dagen byder på udflugt til skærgården og efter en rundtur kører vi ombord på færgen til Frederikshavn. I Vendsyssel bor vi på Hotel Strandly ved Hirtshals.

Tredjedagen begynder med besøg på Nordsømuseum, Skagens by og Grenen samt museerne.

Og fjerdedagen rummer besøg på Voergård Slot, Hals skanse, med færgen Hals-Egenese og over Vildmosen til Hvidsten Kro, hvor frokosten venter.

Sejlturen tilbage til Sjælland sker med færgen fra Æbeltoft til Odden.

Supplerende oplysninger om turen fås hos Jens P. Petersen 53 61 00 23 eller Ole G. Nielsen 53 58 40 16.

To slægtsgårdsrejser i 1991

Dansk Slægtsgårdsforenings medlemmer og nærtstående i familie- og vennekredsen får i juli og september lejlighed til at nyde ferieophold i Sverige og Norge og der er lagt vægt på store oplevelser og hyggeligt samvær.

Rejse 1 går til Öland og Glasriget i Småland med naturindtryk som altid vil huskes. Der bliver ophold i Kalmar og Wäxjö med besøg på Öland med møllerne og det særprægede landskab. Man skal også se Dödehultsmuseet i Oskarshamn med de verdensberømte Træskærerarbejder samt Orrefors Glasværk med den lige så berømte udstilling og endvidere det svenske naturmuseum i Wäxjö samt udvandrermuseet (Kristina og Karl Oskar), kongeslottet Solliden m. m. Turen gennemføres over dagene 27. til 31. juli (5 dage) med busafgang fra Korsør og kørsel via Dragør-Limhamn og over Skåne og Blekinge len med de historiske steder fra danskertiden.

Den koster kr. 2995 alt incl. og tilmelding sker senest 31. maj.

Rejse 2 er høstrejsen til Norge 9. til 14. september (6 dage) fra Sjælland over Odden-Æbeltoft med opsamling i Randers, Hobro, Ålborg og Frederikshavn.

Norge besøges i den skønneste tid med høstens farver på fjeldet og landmanden i gang med at høste kornafgrøder. Oslo beses, Wigelandsparken og Bygdø med Kontiki og Fram og Vikingeskibene. Dernæst Spiralen i Drammen, Kongsberg kirke med de store sølvsamlinger, Heddal Stavkirke, Rjukan og Tinnsjøen m. m. Ophold på Lifjell højfjeldshotel i Telemark med en fin atmosfære og høj service. Hjemrejse over Larvik. Det bliver en festlig rejse over lune sommerlige dage.

Den koster kr. 3350 fra Sjælland og kr. 3280 fra Jylland - alt incl. Tilmelding senest 31. juli.

Foreningens rejseudvalg har lagt vægt på at finde steder og landskaber som virkeligt kan glæde og fornøje, og indbyder med Jens P. Petersen som rejseleder til dage, der huskes.

Det tilrådes at melde sig så tidligt som det er muligt på telefon 53 61 00 23. Betaling skal ske 5 uger før turene begynder.

Velkommen på fart nordover i et fornøjeligt selskab.

Jens P. Petersen

KRONIK

Kartoffeltyskere og roepolakker

Om indvandrerne og det danske landbrug gennem tiderne

Af cand. mag. Allan E. Petersen, Frederiksberg

Egentlig er vi alle indvandrere....

Emnet for denne artikel er: Hvilken indflydelse har indvandrere haft på det danske landbrug i de sidste ca. 500 år?

Som historiker og indvandrerlærer ved jeg, at litteraturen omkring dette emne har sit tyngdepunkt ved de succesfulde hollændere og ved roepolakkerne. Svenskerne, som kom i tusindvis for omkring 100 år siden, er til gengæld hurtigt gået i glemmebogen. De var nemlig bunden af det svenske landproletariat – fattige folk, som måske kun var her på træk for at skrabe lidt penge sammen til Amerikabilletten, og som i hvert fald ikke satte sig dybe spor i form af nye dyrkningsmetoder, afgrøder og landbrugsreformer.

Historien har hæftet sig mest ved de succesfulde indvandrere. Og historien viser også, at *landbruget* synes at være en branche for danskere fremfor indvandrere. Det har været svært for fremmede fugle at komme til Danmark og etablere sig på landet med gård, jord og dyr.

Så landbruget har vi danskere som regel fået lov at beholde for os selv.

De fremmede har så til gengæld haft nemmere ved at klare sig i *byerne*, hvor de har lært os at støbe bronze, lave mursten, trykke bibles, spise hvidløg, lave pizzaer og meget, meget andet, som vi efterhånden betragter som ligeså pæredansk som familie-lørdagshyggen med kaffe, Twin Peaks, ALDI's slave-whisky og popcorn.

Men tilbage til landbruget. Dette basale erhverv, der for blot en lille menneskealder siden beskæftigede flere danskere end nogen anden branche, og som for 200 år siden var levevejen for 9 ud af 10 danskere.

Hollænderne på Amager

For adskillige menneskealder siden – i 1500 og 1600-tallet – ønskede man, fra højeste sted i vort kongerige, at befrugte vort landbrug med nye idéer og vendte derfor blikket mod udlandet. Og dette blev anledning til den måske mest givende og inspirerende indvandrer-succes på det danske landbrugs område.

Historikeren Arild Huitfeldt fortæller, at Christian den 2.'s dronning, den hollandskfødte Elisabeth, savnede sit hjemlands kulinariske specialiteter. Og derfor indkaldte kongeparret nogle hollandske bønder, »fordi det folk særlig ved at omgås med smør, ost, rødder, hauger (haver) at anrette og vildgåsefang, hvilket var til evig gavn for Københavns by.«

Omkring 1521 flyttede derfor 184 familier fra Waterland og øen Marken (nord for Amsterdam) til det sydlige Amager. Og her fik de meget store privilegier, som de kvitterede for ved at gøre Amager til Københavns vigtigste spisekammer. Gennem flere hundrede år blev de hovedleverandører af landbrugsvarer, køkkenurter, fugle og fisk til det kongelige hof og ved siden af dette drev de en omfattende torvehandel i hovedstaden.

Da svenskerne tidligt om morgenen 8. oktober 1658 – efter to måneders belejring – overraskede kystvagten ved Dragør på Sydamerger og gik i land med over 2000 mand, afbrændte de landsbyerne på Amager for at ødelægge hovedstadens forsyning. Men landsbyerne blev genopbygget efter krigen og det hollandske samfund blomstrede igen så stærkt, at det kom til at sætte dybe spor: folkedragter, traditioner og driftsmetoder bredtes over hele Amager.

Det hollandske samfund var tilsyneladende velset, selv om det

var lukket. Først i 1759 accepterede hollænderne giftermål med udenforstående, da selveste schouten, deres leder, giftede sig med en dansk pige fra Sundbyvester. Forsøg på at bosætte de succesrige hollændere andre steder i Danmark, bl. a. på Falster og Frederiksberg ved København, slog fejl. Men den dag i dag står Amagers hollændere som et mønstereksempel på frugtbar indvandrer-inspiration.

Besøg selv kirken fra 1611 i Store Magleby eller gå en tur i nabobyen Dragørs snævre gader og smøger og læs navne på gravsten og skilte. På grund af mange brande har Store Magleby kun få arkitektoniske værdier tilbage fra ældre tid, men den hollandske atmosfære på det sydlige Amager lader sig stadig indsnuse.

Men netop deres vildskab viste sig at være et velegnet brændstof i deres arbejde som husmænd og landarbejdere for at omforme heden til frugtbart land.

Kartoffeltyskerne på den jyske hede

Mens hollænderne på Amager først og fremmest fik betydning gennem deres intensive driftsmetoder og fine specialiteter, så er kartoffeltyskerne, som navnet antyder, især blevet kendt, fordi de medvirkede til at gøre kartoffeldyrkningen udbredt i den jyske hedes velegnede sandjord. Hertil kom, at tyskerne var seje og ihærdige folk, der besad en vildskab, som gjorde dem mere berygtede end berømte blandt de lokale danskere.

Historien om kartoffeltyskerne starter således:

Da det efter afslutningen på den Store Nordiske Krig i 1721, for alvor blev klart for den danske regering, at Skåne, Halland og Blekinge var gået tabt for stedsse, vendtes blikket mod den jyske hede. Og den var der meget af, for efter svenskekrigenes ødelæggelser og pest lå en trediedel af Jyllands areal hen som lyncheder og moser. En stor del heraf havde tidligere været dyrket og det var oplagt at forsøge en genopdyrkning.

Flere forsøg på at få danske bønder til at påtage sig opgaven slog imidlertid fejl. Samtidig var der overbefolkning i de frugtbare Rhin-egne i Sydtyskland og udvandrere herfra havde med succes været pionerer ved opdyrkning af hederne i Brandenburg, af sletterne i Ungarn og ved kolonisationen af Pennsylvanien i Amerikas Forenede Stater. Så gennem en tysk agent indrykkedes bekendtgørelser i to Frankfurteraviser og en trykt plakat – det vi idag snarere ville kalde en løbeseddel – dateret 28. maj 1759 blev omdelt i landsbyer i Pfalz. Såvel bekendtgørelser som plakater lovede bl. a. frihed for tiender, fæstebreve på jord samt frihed for soldatertjeneste. Det lød godt – på papiret i hvert fald – så i de næste 2-3 år lokkedes et meget stort antal sydtyske familier til Jylland. Her var man imidlertid ret dårligt forberedt på at modtage kolonisterne. Blandt andet havde man fra regeringens side ikke taget den stedlige befolkning i ed og mange lokale stillede sig derfor afvisende og uforstående overfor de fremmede, der overtog den hede, som lokalbefolkningen mente at have krav på.

Ved årets udgang 1760 var der indrejst ialt 265 familier bestå-

Hollænderne i Danmark er eksempler på, hvad der kan opnås, når statsstøtte, privilegier og god markedsføring bringes sammen. Hollænderne havde bl. a. forstået, at blev grøntsagerne vasket og evt. vandet før markedet, så de bedre ud og virkede friske.

ende af 965 personer til Nørrejylland, hvor de efter eget ønske bosatte sig på Frederikshede (Havredal) mellem Ikast og Silkeborg. Men indvandringen fortsatte i de kommende år og for at sprede byrderne, henvistes mange til bl. a. den sydligere Randbøl Hede og til Slesvig.

I 1801 var der i Frederiks Sogn (Havredal) 59 tyske og 12 danske familier. Nogle havde givet op, andre var udvist på grund af uduelighed, druk og opsætsighed. Men indvandrerne havde under alle omstændigheder trods dårlige forhold, trods delvis ukyndighed på landbrugets område og trods dansk modvilje, gjort en pionerindsats i hedens besværlige opdyrkning.

»Den glemte indvandring« – svenskerne 1840-1914

I perioden 1840-1914 begav mange svenskere sig fra bl. a. det fattige Småland til Danmark. Her var de i de første år op til ca. 1870 især tiltrukket af det danske landbrug. Efter 1870 var det mest hovedstaden, der trak.

I 1870 fandtes der i Danmark 15.400 svenskfødte, svarende til 1% af Danmarks befolkning. I 1890 nåede den svenske befolkning i Danmark sit højdepunkt med ca. 1,5% af det samlede befolkningstal.

Det var især unge, ugifte mennesker mellem 15 og 30 år, der bosatte sig i Danmark – i hvert fald hen mod 1800-tallets slutning. De blev karle, piger og landarbejdere. Svenske kvinder var navnlig efterspurgt som malkepiger – en stilling, som danskerne gerne undgik, fordi den var særligt hård, kombineret som den var med meget andet arbejde.

Forskeren Richard Willerslev har kaldt tilstrømningen af svenskere for »den glemte indvandring«, fordi den ikke har sat mange spor i bevidstheden eller historieskrivningen, skønt den var af langt større omfang end f. eks. den polske indvandring omkring århundredskiftet. Forklaringen er nok bl. a. at svenskerne ikke var et udpræget fremmedelement. De lignede danskerne og blev hurtigt akklimatiserede og assimilerede.

Et særligt kapitel i historieskrivningen om svenskerne var sæsonarbejderne, altså de, der som trækfugle kom til Danmark om foråret for atter om efteråret at vende hjem til Sverige. I 1880'erne førtes der således 1000-2000 svenske roepiger til Lolland årligt og de fleste kender Martin Andersen Nexøes beretning om svenskernes landgang på Bornholm fra Pelle Erobreren:

»Landgangen er klar og de halvtredje hundrede passagerer strømmer fra borde, stenhuggere, havnearbejdere, tjenestepiger, mandlige og kvindelige daglejere, karle og røgttere, en og anden ensom lille vogterdreng og elegante skræddere, der holder sig langt fra de øvrige. Der er ranke mænd, så ranke og velskabte, som de aldrig bliver herhjemme. Der er endog ansigter imellem, som lyser af åben ondskab – og andre, der gnistrer af energi eller skæmmes af store ar.«

Disse »glemte svenskere« var det svenske landbrugs underklasse. De bragte næppe mange nye dyrkningsmetoder eller store

revolutionerende landbrugsreformer med sig. Måske skulle de blot af deres ringe indtjening søge at spare sammen til Amerikabilletten. Og oftest fungerede de i deres arbejdsiver som løntrykkere som økonomen J. Falbe-Hansen skrev i 1869. Men de bidrog med hårdt slid til periodens danske økonomiske opsving.

Polak, Polak – pak, pak, pak

I 1893 begyndte på Lolland den tilgang af polske roearbejdere, som snart skulle afløse de sæsonarbejdende svenskere, og som varede ved indtil den store arbejdsløshed satte ind fra 1929.

Kvinderne var i absolut overtal blandt de hvervede polakker, der var prisbillige og flittige. Det store flertal blandt polakkerne var romersk-katolske og omkring 25% havde ingen skolegang bag sig.

Arbejdsdagen var lang; fra kl. 5 til kl. 19 – og midt på sommeren gjorde de lange aftener det muligt, at tage et lille nap mere. Normalt arbejdede man med kortskaftede lugehakker og stod foroverbøjet, mens man med fingre og hakke fjernede ukrudt og overflødige roeplanter.

På Lolland-Falster udgjorde polakkerne i 1911 27,8% af samtlige landarbejdere. I andre dele af Danmark var deres tal mere beskedent. Og det svingede markant i perioden fra 1893 til 1929. Flest kom der i 1914 (ca. 14.000). Da arbejdsløsheden i 1929 fremkaldte et politisk stop for sæsonarbejderne, blev 3-4000 polakker tilbage i Danmark, fordi de på grund af ægteskab eller af andre årsager foretrak deres nye opholdsland.

Sammenlignet med danske landarbejdere klarede polakkerne sig godt og mødte anerkendelse for deres flid. De har sat sig mange spor på Lolland-Falster: katolske kirker og skoler, polske foreninger og navne.

Den omstændighed, at den gamle vrøvlevise »Molak, Molak – mak, mak, mak« på sydhavsørerne hyppigt fik erstattet sine m'er med p'er, vidner om, at ikke alle danskere så med velvilje på de polske landarbejdere.

Dagens indvandrere – landarbejdere i byerne

Indvandreretallet er steget voldsomt i de senere år til knap 150.000 i dagens Danmark, svarende til næsten 3% af befolkningen. Paradoksalt nok kommer mange af indvandrerne, især mange af de ca. 30.000 tyrkere, fra landbrugssamfund, men er ikke desto mindre i Danmark henvist til et stadig svindende arbejdsmarked indenfor industrien og servicesektoren. Indvandrernes ledighed er steget med 45% på to år fra 1987 til 1989.

Som bekendt er antallet af beskæftigede indenfor det danske landbrug generelt i stærk tilbagegang. For tiden er der kun ca. 20.000 ansatte medarbejdere tilbage i landbruget. Og der oprettes – formentlig af den grund – ikke mange lære- og praktikpladser for indvandrere indenfor branchen. På Tønder Landbrugsskole har man dog for nylig afholdt et tre-ugers kursus for tamilere og har herefter sørget for, at de fik en praktikplads indenfor landbruget. Det er uvist, om nogen fik blivende beskæftigel-

se efter praktikken.

Men Tønder Landbrugsskole har på dette område været en enlig svale. Og det er naturligvis også svært helhjertet at anbefale landbrugsuddannelser og -praktik til indvandrere, når man ved, at landbruget har så få arbejdspladser, og når 7/8 af de, der er beskæftiget i landbruget ejer deres egen ejendom.

Tilbage bliver det faktum, som jeg har søgt at vise med denne artikel, at indvandrere tidligere har tilført dansk landbrug både inspiration og knofedt. Og når jeg ser på den idé-rigdom, som f. eks. tyrkiske grønthandlere er i besiddelse af, så kan det somme-tider godt ærgre mig, at lidt af den ikke også kunne smitte af på det beslægtede område, som landbruget er.

I en tankevækkende og provokerende fremtidsvision om »Danmark 2050« på radioens P1 den 2/1 i år leverede museumsinspektør Thorkild Kjærgaard, Frederiksborg, skyts til dette synspunkt. Han forudså, at det danske højteknologiske samfund i løbet af den næste menneskealder på grund af svigtende energiressourcer ville genindføre pløjning med heste. Og i så fald kunne der sikkert godt blive brug for nogle dygtige tyrkiske landarbejdere fra Anatoliens sletter, skulle jeg mene.

Men nu er det jo svært at spå om fremtiden. Og jeg tør hverken vædde påskebryg eller lægge mit hoved under faldøkser på at Thorkild Kjærgaard får ret. Hvis den teknologiske udvikling fortsat drøner derudaf efter år 2000, kan helt andre forudsigelser sikkert vise sig at være mere rigtige. Jeg tænker her på den kompetente historiker Søren Mørch, der i sin nye bog »Bastardkultur« bl. a. hævder, at det er klokkeklart vrøvl med den megen snak om, at »vi danskere kan lære en masse af indvanderne og flygtningene«. Det er nemlig begrænset, siger Søren Mørch, hvad mennesker fra patriarkalske, gudfrygtige bondesamfund kan berige borgere i et højtindustrialiseret demokratisk samfund med – i mange henseender er vores kultur jo simpelthen den bedste. Siger altså Søren Mørch, der tilsyneladende ikke regner med at genindføre af hestepløjningen er lige om hjørnet.

Allan E. Petersen

Litteratur: Bl. a. Bent Østergaard »Indvanderne Danmarks historie«, Kbh. 1983.

Bent Blüdnikow (red.) »Fremmede i Danmark«, Odense 1987.

Richard Willerslev »Den Glemte Indvandring«, Kbh. 1983.

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejere Gerda og Stig Larsen
»Ærtebjerggaard«
Kalbyvej 2
4684 Holme Olstrup

Lilli A. Pedersen
Letlandsgade 1, 2 mf.
1723 København V

Gårdejer Hans Frede Hansen
»Søndregaard«
Buldregårdsvej 7
Nyker
3700 Rønne

Gårdejere Anne og Claus Clausen
»Ramsherredgaard«
Ramsel 1
Torup
6430 Nordborg

Gårdejere Åse og Michael Schrøder
»Vejgaard«
Tranekærvej 28
Ammitsbøl
7100 Vejle

Gårdejer, agronom Birthe Baggesen
Gårdejer Peter S. Clemmensen
»Vestergaard«
Stubdrupvej 23
9700 Brønderslev

Gårdejere Grethe og Olav Pretzmann
»Holmen«
Ullerupvej 28
Thorup
9690 Fjerritslev

Gårdejer Laust Stærdahl Nielsen
»Sofiesminde«
Nørregårdsvej 6
7800 Skive

Gårdejere Ingrid og Holger Jensen
»Bøgedalsgaard«
Ågerupvej 120
Ågerup
4140 Borup

Grdr. Vera og Knud Hjort Hansen
Smutvejen 8
Toelstang
4200 Slagelse

Gårdejere Birgit og Preben Madsen
»Sofienlund«
Flårupvej 16
Flårup
4960 Holeby

Gårdejere Anni og Christian Nissen
»Junkergaard«
Ravnsbjergvej 3
Stevning
6430 Nordborg

Gårdejer Anton Nielsen
Stenaltvej 12
Vårre
8950 Ørsted

Gårdejer Ejnar Jensen
»Ørnshøj«
Grøndalsvej 25
Frejlev
9200 Aalborg SV

Grdr. Aase og Per Brix Kjølgaard
»Overgaard«
Aggersundvej 172
9690 Fjerritslev

Gårdejere Birthe og Niels A. Nielsen
Fyrrebakken 9
Øster Hornum
9530 Støvring

Gårdejere Lis og Vagn Christensen
Stationsvej 83
4684 Holme Olstrup

Gårdejere Else og Poul Drejøe
»Aaggergaard«
Skørpingevej 3
Gerlev
4200 Slagelse

Ane Lis Bækkel
Søparken 12
4930 Maribo

Grdr. Lena og Erik Føns Knudsen
»Grønvang«
Ballevej 35
Balle
7182 Bredsten

Proprietær Ingeborg og
Frants Wetche
»Hvanstrup«
Hornumvej 95
9640 Farsø

Gårdejere Inger Marie og
Peter Lunden
»Lindholt«
Sørupvej 141
9830 Tårs

Gårdejere Solveig og Kristian Larsen
»Kærgaard«
Kettrupvej 35
9690 Fjerritslev

Gårdejer Thomas Skoven
»Gammelgaard«
Gammelgårdsvej 123
Snevre
9800 Hjørring

NYT fra kredsene

Sønderjylland Syd

Den 5. april holdt kredsen generalforsamling på Danebod Højskole, og det var samtidig 50 års jubilæum for det første slægtsgårdsmøde i Danmark i 1941, som dengang blev holdt på samme dag og samme sted. Der var mødt 100 deltagere, der fik en udmærket aften, hvor der bl. a. blev delt en del arkivmateriale rundt fra det første møde samt to avisers referat fra den gang. Under beretningen omtalte formanden de forskellige indslag fra det første møde og nævnte de initiativdeltagere, der havde foranlediget mødet. Seks af bestyrelsen blev genvalgt, og ligeledes var landsforeningens næstformand Peder Møller Frifelt til stede i dagens anledning og kom med et udmærket indslag over temaet: Arv er gæld. Derefter viste vor redaktør Ole G. Nielsen lysbilleder af danske herregårde med en meget interessant omtale.

Kredsen vil den 12. juni forsøge afholdt en vestjyllandsture med bus. Der forventes afgang fra Sønderborg kl. 7.30 og ankomst til avlsgården på Fiilsø kl. ca. 10. Efter besøget her beses Blåbjerg med den smukke udsigt, og hvis tidsplan og vejret tillader det, kommer vi ud til Vesterhavet ved Bjergborg. Kl. ca. 13 spises der varm mad i Hvide Sande, og derefter køres uden om Ringkøbing Fjord og gennem de afvandede arealer ved Skjernå-dalen. Omkring kl. 16 fås der kaffe, og derefter besøges den smukke Tambours have. Hjemkomsten forventes omkring kl. 20.30 i Sønderborg. Interesserede bedes melde sig til formanden (tlf. 74 66 66 97) eller næstformanden (tlf. 74 46 12 86) inden den 1. juni. Bussen kan tage 52 personer, og ved 40 deltagere vil prisen incl. varm mad uden kaffe blive ca. 200 kr. pr. person. Mindste deltagerantal for gennemførelsen er 30 personer.

Torp Friis Møller

Lolland-Falster kredsen

Onsdag den 20. marts 1991 afholdt kredsen medlemsmøde på Hotel Falster i Nykøbing F, hvor ca. 40 medlemmer var mødt op.

Kredsens formand, hovedbestyrelsesmedlem Frede Falk Rasmussen fortalte om foreningens virke i det forløbne år og om hans deltagelse i hovedbestyrelsens møder. Den vigtige begivenhed var kredsens udflugt til Sejerø, hvori der deltog 55 medlemmer, og som foregik den 6. september 1990.

Sekretær og kasserer Knud Markersen aflagde regnskab over kredsens økonomiske midler, der består af sammensparede overskud fra nogle af kredsens udflugter i årenes løb. Regnskabet er revideret af kredsens revisor Ove Jensen, Arninge.

3 medlemmer af kredsens ledende udvalg (bestyrelsen) ønskede at udtræde: Formanden Frede Falk Rasmussen, Erik Strange og Erik Løje. I stedet valgtes følgende: Johs. Corneliussen, Væggerløse; Ole Hvidtfeld, Ønslev og Kurt Hansen, Rødby.

Slægtsgårdsbladets redaktør Ole G. Nielsen fik herefter ordet for at fortælle om Ryttergodset på Falster og salget af dette, hvilket han gjorde på en særdeles interessant og fornøjelig måde. Foredraget ledsagedes af en mængde lysbilleder.

Bestyrelsen har den 4. april været samlet for at konstituere sig. Til formand valgtes Jens Peter Skov Jensen, Hobygård, som samtidig bliver kredsens repræsentant i hovedbestyrelsen. Til kasserer og sekretær genvalgtes Knud Markersen.

Som revisor fortsætter Ove Jensen, Arninge.

Knud Markersen

Nordsjællandskredsen

Kredsen har besøgt Lokalhistorisk Arkiv i Helsingørskommune.

Arkivar Anders Friedericksen gennemgik arkivet og dets opbygning. Helsingørskommune har givet lokaler til arkivet i den tidligere administrationsbygning.

Arbejdet i arkivet udføres delvist af en kreds af amatører, som mødes en aften om ugen til sortering og registrering af det indsamlede.

Den meget interessante aften sluttede med generalforsamling og kaffebord. Alle valg til bestyrelsen var genvalg.

Vagn Mathiasen

Sjælland-Syd

Sommerudflugt med bus til Langeland lørdag den 8. juli.

Besøg på Søvertorp hos proprietær Geir, og på Skrøbelev Annexgård hos Ida og Tage Andersen.

Meta Larsen

Vestsjællandskredsen

Kredsen afholdt generalforsamling den 23. januar, hvor alle valg til bestyrelsen var genvalg. Efter generalforsamlingen fortalte forfatter, pens. overlærer Oscar Udsholt om Vallekilde sogns historie.

Kredsen indbyder til sommerudflugt den 26. juni. Man vil besøge Tadre Vandmølle og Orø.

Ribe amt

Generalforsamlingen blev afholdt den 21. februar i forbindelse med vintermødet. Museumsinspektør Stig Jensen, Ribe fortalte og viste lysbilleder fra udgravningerne i Ribe, som for tiden står på, og som bekræfter byens alder fra den tidlige vikingetid. Ved generalforsamlingen genvalgtes gårdejer Svend B. Troelstrup, V. Vedsted og gårdejer Knud Buhl, St. Andst.

Sommermødet afholdes tirsdag den 2. juli. Foreningen besøger Inga og Chr. Sørensen, Tirslund. Chr. Sørensen, der er formand for De danske Husmandsforeninger, vil sammen med hustruen tale ved det efterfølgende kaffebord i Tirslund forsamlingshus.

C. P. Jensen

Vejle amt

Den 8. januar samledes 40 medlemmer til vintermøde på Flymuseet i Billund. Efter at have set såvel Flymuseet, som Bil- og Falckmuseet, besøgte man Billundcentret med bibliotek, børnehaven, festsal, menighedssal, kirke og cafeteria.

En god eftermiddag.

Holger B. Juul

Haderslevkredsen

Kredsen indbyder til sommerudflugt den 10. juli.

Nærmere omtale af turen i næste nummer.

Fynskredsen

Sommerudflugt den 6. juli.

Vi besøgte først herregården Skjoldemose, hvor godsejer Chr. Ulrich, formand for de samvirkende fynske landboforeninger, tager imod.

Derefter ser vi landsbyen Rødme og dagen slutter med besøg hos Else og Asger Buch Hansen, Gudme.

Middagen nydes på Stenstrup Kro.

Himmerlandskredsen

Gårdbesøg onsdag den 15. maj kl. 19.00 på »Højagergaard« hos Margit og Eilif Bigum, Binderupvej 17, Gislum ved Aars.

Gården drives med malkekøer og fedekalve (ca. 600 stk. pr. år). Eilif Bigum er landsformand for fedekalveproducenter.

Efter gårdbesøget samles vi på Kimbrerkroen i Års til generalforsamling og fælles kaffebord. Ejendomsrådgiver Anders Frederiksen, Hobro, har lovet at komme tilstede og fortælle om det samarbejde han i 1990 indledte med Dansk Slægtsgårdsforening vedr. ejendomssalg og generationsoverdragelse.

Torsdag den 13. juni afholder kredsen aftenudflugt til Nibe Trævarefabrik og den gamle slægts- og møllegård »Huulmølle«, som er beliggende få hundrede meter fra hinanden og et par kilometer sydøst for Nibe, ved det nu nedlagte Vokslev Kalkværk og Binderup Å, et meget naturskønt område.

Både trævarefabrikken og møllen har kørt ved vandkraft, men fabrikken kører ved el idag, den ejes og drives af Karen og Oluf Justesen. Der fremstilles bl. a. tøjbøjler, træriver, gyngeste, havemøbler og malkestole.

I »Huulmølle« er møllen intakt, og Henny og Svend Hyldahl har lovet, at møllen bliver startet op til ære for slægtsgårdsforeningen.

Turen fortsætter op ad huulvejen mod Nibe - en dejlig tur med en flot udsigt (hvis vejrguden tillader). Vi kører gennem Nibe til »Skal Plantage«, hvor der er fælles kaffebord i Pavillonen, og efter kaffen har vi fået brøndborer Villy Krestensen, til at fortælle om egnen og livet, som det var for mange år tilbage ved møllen og kalkværket.

»Villy Brøndborer«s bedstefar startede Vokslev Kalkværk sidst i atten hundrede-tallet, på samme tid plantede han vejtræer i og ved Vokslev.

Vi håber på god tilslutning. Medlemmer fra nabokredse er velkomne.

Midtjysk kreds

Aftentur mandag den 17. juni kl. 19.30 med besøg på landsarkivet i Viborg, under ledelse af arkivar Birgit Løgstrup, med efterfølgende kaffe på Borrevold.

Endvidere eftermiddagstur lørdag den 27. juli kl. 13.30 med besøg på Skovs ventilationsfabrik i Glyngøre. Derefter kaffe og generalforsamling på det skønt beliggende Harrebjerg sundhedscenter v/ Harrevig. Og til sidst besøg hos slægtsgårdsejer Niels Pedersen Ndr. Saugstrup.

Bestyrelsen

Nyt fra hovedbestyrelsen

Hovedbestyrelsen afholdt sit halvårige møde den 26. februar 1991.

Mødet blev indledt med at næstformanden Peder Møller Frielte overrakte en smuk buket blomster til foreningens sekretær og kasserer Inger M. Hansen, der i år kan fejre 25 års jubilæum i foreningens tjeneste.

Under meddelelser fra formanden blev det bl. a. oplyst, at der kommer mange henvendelser vedr. Jens og Anna Jensens Fond. Mange får tilsendt skema, men langt færre sender det tilbage.

Hovedbestyrelsen drøftede slægtsbegrebet.

Efter oplæg fra Bo Johansen, Slægtsgårdsarkivet blev det besluttet, at slægtsgårdsdiplom udstedes når gården har været i slægten i 100 år. Og med slægt forstås primært at man har blodfællesskab.

Problemet er, når der er tale om plejebørn eller adoptivbørn, men hovedbestyrelsen mener, at når familien kan godtage den adopterede, så skal foreningen ikke dømme i det forhold.

De nye regler for Slægtsgårdsdiplom er gengivet side 7.

Landsformanden har foreslået udgivelsen af en sangbog. Ho-

vedbestyrelsen støtter forslaget, men ønsker, at man får samlet de mange egnessange sammen, som ikke står i andre sangbøger.

Hovedbestyrelsen opfordrer alle til at sende egnessange til landsformanden.

Derefter drøftedes de kommende valg til hovedbestyrelsen og suppleanterne, og man gjorde status over arbejdet i de enkelte kredse.

De fire udvalg kunne meddele, at alt fungerede, arkivet holder åbent, bladet udkommer, o.s.v.

Ejendomsrådgiver Anders Frederiksen oplyste, at han havde haft 25 henvendelser siden han begyndte sit arbejde for foreningen.

I 1990 gennemførte hans kontor 132 generationsskifter, så det er en erfaren mand, der er trådt ind i foreningen.

Hovedbestyrelsen sluttede mødet med en status over årsmøderne 1991 og 1992.

Det kommende årsmøde hviler trykt i hænderne på Holger B. Juul og Inger M. Hansen. Årsmødet 1992 afholdes 30.-31. maj på Hotel Rebild Bakker.

OGN

Jens og Anna Jensens Fond

udlåner penge til unge landmænds etablering af selvstændigt landbrug, både ved familiehandel og ved køb på det frie marked.

Ansøgninger kan fremsendes løbende og bliver behandlet på halvårige møder.

Fonden yder også legater til unge landmænd under uddannelse. Legat er enten på 5.000 kr. eller 10.000 kr. Legaterne skal primært anvendes til studierejser i udlandet.

Ansøgning kan fremsendes hvert år inden udgangen af april måned, og vil blive behandlet i maj/juni måned.

Henvendelse til:

Carl Martin Christensen, Kaaregaard, Badstrupvej 39, 5485 Skamby

Tilmelding til Dansk Slægtsgaardsforenings årsmøde i Vingsted den 25. og 26. maj 1991.

Tilmelding kan kun ske skriftligt, gerne hurtigst muligt, til Slægtsgaardsforeningens kasserer og sekretær Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte, senest den 30. april, hvorefter deltagerliste m. m. vil blive fremsendt sammen med girokort til indbetaling af mødeudgifter.

Følgende deltagere tilmeldes (skriv tydeligt):

Stilling: _____

Navne: _____

Adresse: _____

Telefon: _____

Ønsker at køre med bus om søndagen _____

Ønsker at køre hele turen med bus med påstigning i _____

Ønsker at køre med bus fra Sjælland fredag med påstigning i _____

Eftermiddagskaffe á kr. 22,50 _____ personer

Middag á kr. 235,00 _____ personer

Frokost á kr. 130,00 _____ personer

Hotellophold

Dobbeltværelse á kr. 480,00 _____ personer

Enkeltværelse á kr. 330,00 _____ personer

Alle udgifter vil blive opkrævet på giro.

Kupon til egen erindring

Ønsker at køre med bus om søndagen _____

Ønsker at køre hele turen med bus med påstigning i _____

Ønsker at køre med bus fra Sjælland fredag med påstigning i _____

Eftermiddagskaffe á kr. 22,50 _____ personer

Middag á kr. 235,00 _____ personer

Frokost á kr. 130,00 _____ personer

Hotellophold

Dobbeltværelse á kr. 480,00 _____ personer

Enkeltværelse á kr. 330,00 _____ personer

Alle udgifter vil blive opkrævet på giro.

Returadresse: Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte

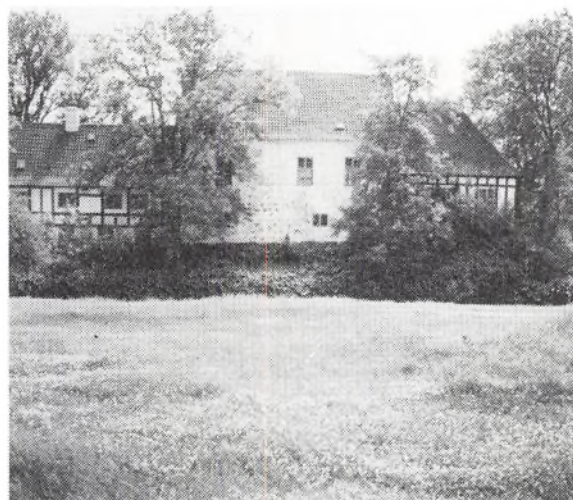
500 år tilbage i tiden

Østrupgård på Sydvestfyn er Danmarks mest interessante middelalderlige herregård. Gården er eksemplet på, at en herregård har storhedstider og forfaldstider.

I dag ejes Østrupgård af godsejer, arkitekt Jan Hansen, som beboer hovedbygningen. Sidste gang en ejer boede på gården var for 250 år siden, da Karen Brahe opholdt sig her. Og ellers skal vi endnu 250 år længere tilbage før Østrupgård havde en selvstændig status.

Den blev oprettet i begyndelsen af 1400-tallet og i 1500-tallet blev den underlagt andre herregårde.

Østrupgård blev i 1798 en del af Grevskabet Brahesminde, og efter lensafsløsningsloven af 1919 blev gården næsten totalt udstykket, kun et halvt hundrede tdr. land blev tilbage. Efter mange års misligholdelse blev Østrupgård købt af arkitekt Jan Hansen, der har genskabt den gamle herregård. Bygningerne er sat istand og idag drives 700 tdr. land fra Østrupgård. Der er 480 søer og 11.000 fedesvin. Stort færehold, stutteri og krebs.

I 1500-tallet blev stenhuset ombygget og der tilføjedes bindingsværkslænger, som oprindeligt har været fritliggende.

Østrupgårds hovedbygning repræsenterer middelalderens byggeskik, barfreden, stenhuset var tilflugtssted og ikke bolig. Her finder vi et hus fra tiden før 1500, som er opført efter principper, som er mindst 100 år ældre.

Østrupgård var baggrunden, da Nordisk Film i 1938 optog stavnsbåndsjubilæumsfilmen »Kongen bød«.

Fredagsturen 24. maj i forbindelse med årsmødet besøger Østrupgård, hvor godsejer Jan Hansen viser rundt.

Se side 5.

Vestfløjen er opført i 1700-tallets begyndelse, men bindingsværket rummer tømmer, som går tilbage til 1400-tallet. Yngst er stolperne, noget ældre er løsholtene og ældst er duggerne. Det er genbrug af tømmeret, for hver gang huset blev sat om blev træet kortet af, og anvendt et andet sted.